

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารงานทางค่านิชาการของโรงเรียนราษฎร์ ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในขอบเขตของงานบริหารวิชาการ 8 งาน ด้วยกัน คือ

งานพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน
งานสรรหาคัดเลือกและจัดวางตัวบุคลากรในโรงเรียน
งานจัดสรร เวลาและสถานที่
งานจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่
งานจัดบริการ ส่ง เสริมการ เรียนการสอน
งานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน
งานจัดโปรแกรมการอบรม
งานประเมินความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน

รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการบริหารการศึกษา ค่านิชาการทั้ง 8 งานดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้ศึกษาโครงสร้างการบริหารงานค่านิชาการ เพื่อที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุง ส่ง เสริมระบบบริหารงานวิชาการในโรงเรียนราษฎร์ ประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มี 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มวิชาการและกลุ่มประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารสัมภาษณผู้ที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ โดยเฉพาะทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีหลักฐานแน่นอนและมีเหตุผลหนักแน่นยิ่งขึ้น จึงมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลนำมาประกอบการศึกษาได้จากหน่วยงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หอสมุดคุรุสภา หอสมุดคณะกรรมการการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหอสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2. เอกสารที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากข้อ 1 นั้น นอกจากจะใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้เป็นข้อมูลในการนำมาสร้าง เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ ในการสร้างแบบสอบถามนี้ในขั้นแรก ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ขึ้น 3 ชุด สำหรับผู้บริหาร 1 ชุด นักวิชาการ 1 ชุด และประชาชน 1 ชุด ซึ่งชุดของผู้บริหารกับนักวิชาการมีจำนวน 72 ข้อ มีข้อความตรงกันทั้ง 2 ชุด แตกต่างกันอยู่บ้างที่การใช้ถ้อยคำ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคคล ส่วนชุดของประชาชนสร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อ โดยเลือกมาจากชุดของผู้บริหารในส่วนที่ใกล้ชิดและอยู่ในวิสัยที่ประชาชนจะตอบได้ เนื้อหาของแบบสอบถามจะครอบคลุมงานทั้ง 8 ประเภท ดังกล่าวข้างต้น หลังจากนั้นก็นำไปทดลอง (Try Out) โดยสมาคมครูโรงเรียนเทเวศร์วิทยาคม กับผู้บริหาร 6 คน และนักวิชาการจำนวน 45 คน แล้วนำแบบสอบถามนั้นมาคัดเลือกโดยชุดของผู้บริหารและนักวิชาการชุดละ 50 ข้อ ส่วนของประชาชนชุดละ 30 ข้อ โดยมีเนื้อหาคัดเลือกการบริหารทั้ง 8 ประเภท เช่นเดิม หลังจากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามไปตามประชากรกลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการและประชาชน ณ โรงเรียนราษฎร์ ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 แห่ง ซึ่งในการส่งแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ไปส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. หากสถิติร้อยละของแต่ละค่าตอบ และแต่ละงาน
2. ใช้ χ^2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารนักวิชาการ และประชาชนในการบริหารงานด้านวิชาการทั้ง 8 งานดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นหญิง สำหรับผู้บริหารส่วนใหญ่ วุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่า มีอายุมากกว่า 35 ปี และมีประสบการณ์สูงกว่า 35 ปี ส่วนนักวิชาการส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. มีอายุมากกว่า 35 และมีประสบการณ์สูงกว่า 35 ปี และประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเดียวกับที่ตั้งโรงเรียน

1. งานบริหารทางวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครในงานทั้ง 8 ประเภท

ก. ความเห็นรวมของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครในงานทั้ง 8 ประเภท คือ งานพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และนโยบายของโรงเรียน งานสรรหาคัดเลือกและจัดวางตัวบุคลากรในโรงเรียน งานจัดสรรเวลาและสถานที่งานจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ งานจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอน งานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานจัดโปรแกรมการอบรม งานประเมินผลความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า

งานประเมินผลความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1

งานพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2

งานจัดโปรแกรมการอบรม มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3

งานสรรหา คัดเลือก และจัดวางตัวบุคลากร มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4

งานจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5

งานจัดสรร เวลาและสถานที่ มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6

งานจัดบริการ ส่ง เสริมการ เรียนการสอน มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 7

งานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 8

ข. ความคิดเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 8 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1) งานพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครบริหารงานด้านการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียนมากเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาความเห็นของประชากรแต่ละกลุ่มแล้วพบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการเห็นพ้องต้องกันว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้มากเป็นส่วนใหญ่ แต่กลุ่มประชาชนกลับเห็นว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้น้อย เป็นส่วนใหญ่

2) งานสรรหา คัดเลือก และจัดวางตัวบุคลากรในโรงเรียนพบว่าโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครบริหารงานด้านบุคลากรน้อย เป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาความเห็นของประชากรแต่ละกลุ่มแล้วพบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มประชาชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้มากเป็นส่วนใหญ่ แต่กลุ่มนักวิชาการกลับมีความเห็นว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้น้อย เป็นส่วนใหญ่

3) งานจัดสรร เวลาและสถานที่ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้น้อย เป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาความเห็นของประชากรทั้งสามกลุ่มแล้วพบว่า ประชากรทั้งสามกลุ่มเห็นตรงกันว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้น้อย เป็นส่วนใหญ่

4) งานจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนบริหารงานด้านนี้น้อยและความคิดเห็นของประชากรกลุ่มผู้บริหาร

และกลุ่มประชาชน เห็นตรงกันว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นมากเป็นส่วนใหญ่ แต่กลุ่มนักวิชาการกลับเห็นตรงกันข้ามว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นน้อย

5) งานจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นน้อยมาก มีกลุ่มผู้บริหารเพียงกลุ่มเดียวที่เห็นว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นมาก

6) งานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นน้อยที่สุด และประชากรทุกกลุ่มต่างมีความเห็นตรงกันเป็นเอกฉันท์ว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นมีความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุดเช่นกัน

7) งานจัดโปรแกรมการอบรม พบว่าโรงเรียนราษฎร์บริหารงานค่านี้นั้นปานกลาง และประชากรกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มประชาชนต่างมีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นมากเป็นส่วนใหญ่ แต่กลุ่มนักวิชาการกลับเห็นว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นน้อย

8) งานประเมินผลความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นมากเป็นส่วนใหญ่ และประชากรทุกกลุ่มต่างเห็นตรงกันเป็นเอกฉันท์ว่าโรงเรียนบริหารงานค่านี้นั้นมากเป็นส่วนใหญ่

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนในการบริหารงาน ทั้ง 8 ประเภท คือ งานพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและนโยบาย งานสรรหากัดเลือกและจัดวางตัวบุคลากรในโรงเรียน งานจัดสรรเวลาและสถานที่ งานจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ งานจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอน งานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานจัดโปรแกรมการอบรม และงานประเมินผลความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียนโดยใช้ค่าโคสแควร์พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 8 ประเภท

3. ปัญหาใหญ่ ๆ ที่สำคัญในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครมี 10 ประการ คือ

ก. ปัญหาโรงเรียนมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้การบริหารงาน

งานต่าง ๆ โดยเฉพาะในการปรับปรุงการเรียนการสอนไม่ไ้เต็มที่

ข. ครูมีชั่วโมงทำการสอนมากเกินไป ไม่มีเวลาพักผ่อน และไม่มีเวลาดำเนินการทางวิชาการ

ค. จำนวนนักเรียนต่อห้อง เยี่ยมมีมากเกินไปทำให้ครูควบคุมดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง

ง. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอน รวมทั้งบริเวณสนามและอาคารสถานที่

จ. ครูส่วนใหญ่มักจะลาออกระหว่างปีการศึกษาบ่อย ๆ และกระชั้นหันก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารโรงเรียนมาก

ฉ. ความขัดแย้งในการใช้อำนาจทางการบริหารระหว่างเจ้าของหรือผู้จัดการกับครูใหญ่ ทำให้ครูไม่สามารถทำงานไ้เต็มที่

ช. ผู้บริหารโรงเรียนมักจะมองสภาพของครูว่าเป็นลูกจ้างคนงานมากกว่าจะมองเห็นครูเป็นครูรวมงาน

ซ. ครูไม่ค่อยได้รับการพัฒนาการทางวิชาการ

ญ. ครูส่วนใหญ่มีวุฒิค่าและเมื่อครูเหล่านี้มีวุฒิตั้งขึ้นก็มักจะลาออกไปประกอบอาชีพที่ไ้เงินเกือบนสูงกว่า

ฉ. ครูส่วนใหญ่มักถือแบบเรียนเป็นเสมือนหลักผู้ครู

4. โครงสร้างระบบบริหารงานวิชาการในโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มี 2 แบบ คือ

ก. โครงสร้างที่ขาดรูปแบบ

ข. โครงสร้างที่ยึดแนวสายการบังคับบัญชาเป็นเกณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและนักวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษา

ในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าสภาพของครูประถมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครมีครูหญิงมากกว่าครูชายร้อยละ 75.38 และเมื่อวิเคราะห์ตามประเภทโรงเรียนก็ปรากฏว่าครูโรงเรียนราษฎร์มีครูหญิงมากกว่าครูชายร้อยละ 80.83 เช่นกัน จึงพอจะสรุปได้ว่าครูในโรงเรียนราษฎร์ระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะในเมืองใหญ่มีครูหญิงมากกว่าครูชาย

ผู้บริหารและนักวิชาการ ส่วนใหญ่มีอายุสูงกว่า 35 ปี และเมื่อพิจารณาอายุการทำงานของผู้บริหารและนักวิชาการแล้วก็พบว่า ทั้งผู้บริหารและนักวิชาการต่างก็มีอายุการทำงานมานานมากกว่า 15 ปี เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์และความสามารถในการบริหารและการสอนน่าจะเป็นการเพียงพอแล้ว ประกอบกับเมื่อพิจารณาตำแหน่งผู้บริหารงานทางวิชาการโดยตรงคือ ตำแหน่งครูใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดก็พบว่าครูใหญ่มีอายุการทำงานมานานกว่า 15 ปี เป็นส่วนใหญ่ ก็ยิ่งทำให้เชื่อมั่นว่าความเจนจัดในการแก้ปัญหาและการทำงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีความคล่องตัวสูงมาก

เมื่อพิจารณาวุฒิของครูและผู้บริหารในโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิระดับ ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง ร้อยละ 45.84 และมีผู้บริหารที่มีวุฒิ ป.กศ. หรือต่ำกว่า ป.กศ. อีกร้อยละ 50 ซึ่งพิจารณาทางวุฒิของผู้บริหารในโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาแล้วยังไม่น่าจะเป็นที่พอใจนัก ดังนั้นในการบรรจุครูใหญ่และผู้จัดการโรงเรียนควรกำหนดไว้อย่างต่ำควรเป็นวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเท่านั้นและการที่ผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. ส่วนหนึ่งนั้นเนื่องจากพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 มิได้กำหนดวุฒิทางครูสำหรับผู้ขอเป็นเจ้าของโรงเรียน ดังนั้นในสภาพปัจจุบันจึงพบว่า

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ "ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3," รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520).

ผู้บริหารตำแหน่ง เจ้าของโรงเรียนมีวุฒิค่ามาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรกำหนดวุฒิทางครู หรือ วุฒิสามัญสูงสุดไว้ระดับหนึ่งก้วย ทั้งนี้การบริหารโรงเรียนนั้นจะอาศัยเพียง ประสพการณ์แต่ เพียงอย่างเดียวโดยไม่อาศัยความรู้พื้นฐานนั้น ย่อมจะไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร

สำหรับครูในโรงเรียนราษฎร์ ประถมศึกษาที่ผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการ การการศึกษาแห่งชาติ¹ เช่นกันพบว่าครูโรงเรียนราษฎร์ ประถมศึกษาปีที่ 3 กำลังศึกษา เพิ่มเติมในวุฒิ ป.กศ. หรือ เทียบเท่าถึงร้อยละ 65.38 แสดงว่าครูโรงเรียนราษฎร์ระดับ ประถมศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิค่ากว่า ป.กศ. หรือ เทียบเท่า และส่วนใหญ่ครูโรงเรียนราษฎร์ เหล่านี้เพิ่มวุฒิตนเองกวยการสอบวิชาชุด พ.กศ.ที่กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอบทุกปี ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีและเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของครู ควรสนับสนุนอย่างยิ่ง

ประชาชนส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ตั้งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์ ระดับประถมศึกษาจากการวิจัยพบว่า มีอาชีพทางค้าขายและโดยที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครย่อมได้เปรียบกว่าคนที่อยู่ในภูมิภาค และส่วนใหญ่ยังมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเดียวกัน ที่ตั้งโรงเรียนก้วย จึงเป็นที่แน่นอนว่าผลการเรียนของบุตรหลานของคนยอมจะดีเป็นแน่ ทั้งนี้ จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ² พบว่านักเรียนที่เรียนใน โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนมากกว่า 300 คน ขึ้นไป มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี เคยเรียนชั้นอนุบาลมาก่อนและไม่เคยเริ่มเข้าชั้นจะมีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูง ใน จำนวนตัวแปรดังกล่าว ภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพล เป็นอันมาก จากผลการวิจัย

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครูประจำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพฯ- มหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520) หน้า 143.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา", รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ- มหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2520, หน้า 59.

นี้แสดงว่านักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครจึงมีภูมิหลังที่มีอิทธิพลทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และได้เปรียบมากโดยเฉพาะในแง่เศรษฐกิจและสังคม

1. เกี่ยวกับการบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครในงานทั้ง 8 ประเภท คือ งานพัฒนาจุดมุ่งหมายเป้าหมาย และนโยบายของโรงเรียน งานสรรหาคัดเลือกและจัดวางตัวบุคลากรในโรงเรียนงานจัดสรรเวลางานจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ งานจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอน งานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานจัดโปรแกรมการอบรมและงานประเมินผลความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน จากการศึกษาวิจัยพอสรุปได้ว่า

ก. ผู้บริหารหรือโรงเรียนได้ให้ความสำคัญหรือบริหารงานด้านการประเมินผลความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการ และผลผลิตของโรงเรียนเพื่อจะได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการเรียนการสอนมากเป็นอันดับที่ 1 ในงานบริหารทางวิชาการทั้ง 8 งาน ซึ่งงานประเมินผลความต้องการของโรงเรียน และประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียนเพื่อจะได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการเรียนการสอนนี้ก็คือ งานประเมินผลการศึกษาของนักเรียน เก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของครู วิเคราะห์ข้อมูลด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากอิทธิพลของครู และรวมถึงการติดตามนักเรียนที่จบหลักสูตรไปแล้ว การที่โรงเรียนต้องสนใจประเมินผลความต้องการของโรงเรียนมากกว่างานด้านอื่นนั้นทั้งนี้เพราะโรงเรียนราษฎร์จำต้องหาทางปรับปรุงโรงเรียนให้มีคุณภาพดีอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้นำบุตรหลานมาเข้าเรียนในโรงเรียนของตน ดังนั้นการเข้มงวดกวดขันในด้านการหาจุดบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องสนใจเป็นพิเศษรวมทั้งผลการสอบของนักเรียนด้วย เพื่อความอยู่รอดของโรงเรียนและความมีชื่อเสียงของโรงเรียนราษฎร์เอง

งานประเมินผลที่โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุด คือการประเมินผลการสอนของครูซึ่งโรงเรียนราษฎร์ระดับประถมศึกษาปฏิบัติงานด้านนี้มากคือ การตรวจบันทึกการสอนของครูทั้งผู้บริหารและครูต่างเห็นตรงกันเป็นเอกฉันท์ว่าโรงเรียนได้ให้ครูส่งบันทึกการสอนเพื่อได้รับการตรวจเป็นประจำ รองลงมาคือการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

ของนักเรียนและศึกษานิเทศก์ การเรียนการสอนของนักเรียนและครูกำลัง

ข. งานบริหารทางวิชาการที่โรงเรียนราษฎร์ ประถมศึกษา ได้ให้ความสำคัญน้อยที่สุด หรือบริหารงานด้านนี้น้อยที่สุดคืองานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ขอบเขตงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นควรมี 4 ประการด้วยกัน คือ¹

- 1) ติดต่อสื่อสารกับชุมชนเพื่อจะไ้ทราบความต้องการของชุมชน และจัดวางเป้าหมายของโรงเรียนให้ถูกต้อง
- 2) อธิบายนโยบายการศึกษา และรายงานปัญหาและสัมฤทธิ์ผลของโรงเรียนแก่ชุมชน
- 3) จัดระบบการรายงานผลการศึกษานักเรียนแก่ผู้ปกครอง และสถาบันอื่น เช่น อุดมศึกษา
- 4) สื่อสารความต้องการของชุมชนต่อครูและเจ้าหน้าที่

แต่จากการพิจารณาข้อคำถามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นโรงเรียนติดต่อกับชุมชนในด้านการรายงานผลการศึกษาลงจากสอบ เสร็จสิ้นในแต่ละภาค ซึ่งเป็นหน้าที่ประจำอยู่แล้ว เท่านั้น ส่วนการสร้างความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ตามขอบเขตทั้ง 4 ประการข้างบนนั้นมีน้อยที่สุด แม้แต่โรงเรียนประถมศึกษาของเทศบาลที่อยู่ในภาคกลางก็ยังไม่ให้ความสำคัญของงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุด² เช่นเดียวกัน

¹ วิจิตร ศรีสอาด, "การบริหารโรงเรียน บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงส่งเสริมงานวิชาการ," (กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 10. (อัคราเนาะ).

² ปรีดา เชื้อตระกูล, "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกศึกษารบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518)

ค. งานบริหารค่านิชาการของโรงเรียนราชฉิรประถมศึษาอึก 6 งาน คึอ

1. งานพัฒนาจุดมุ่งหมายเป้าหมายและนโยบาย
2. งานจัดโปรแกรมการอบรม
3. งานสรรหาคัดเลือกและจัดวางตัวบุคลากร
4. งานจัดหาและจัดใช้วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่
5. งานจัดสรรเวลาและสถานที่
6. งานจัดบริการส่งเสริมการเรียนการสอน

โรงเรียนนี้ให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 2, 3, 4, 5, 6 และ 7 ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารโรงเรียนมักจะเห็นว่าตนเอง หรือโรงเรียนให้ความสำคัญในงานต่าง ๆ มากกว่าความคิดเห็นของนักวิชาการ ซึ่งอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน อาทิเช่น งานพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และนโยบายของโรงเรียน ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานมากและมากที่สุดร้อยละ 75.35 ส่วนนักวิชาการเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานค่านี้นี้มากและมากที่สุดร้อยละ 51.44 เท่านั้นเป็นต้นเมื่อพิจารณาการให้ความเห็นของประชากรทั้งสองกลุ่มที่ให้แก่งานบริหารทุก ๆ งาน แล้วจะเห็นเหมือนกันทุกกรณี แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมองเห็นว่าตนเองได้บริหารงานต่าง ๆ มากอยู่แล้ว แต่ครูในโรงเรียนมองเห็นว่าโรงเรียนยังบริหารงานต่าง ๆ น้อยไป และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความไม่พึงพอใจในการบริหารงานภายในโรงเรียนบางประการ

2. เมื่อพิจารณาถึงความเห็นของประชาชนที่มองโรงเรียนอีกมุมหนึ่ง ย่อมได้ทัศนะแตกต่างจากความเห็นของผู้ที่อยู่ในโรงเรียนเช่นกัน จะเห็นได้ว่าจากการใช้ทศ-แควรพบว่าผู้บริหารนักวิชาการ (ครู) และประชาชนมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 8 งาน ทุกกรณี การที่มีความเห็นแตกต่างกันเช่นนี้ แสดงถึงความมุ่งหวังของประชากรแต่ละกลุ่มแตกต่างกันมาก ซึ่งโดยปกติผู้เป็นเจ้าของโรงเรียนย่อมมองเห็นว่าตนเองได้บริหารงานดีที่สุดแล้ว ส่วนครูในโรงเรียนก็เห็นว่าโรงเรียนยังต้องบริหาร และให้บริการแก่ครูให้ดีกว่านี้อีก เมื่อความมุ่งหวังแตกต่างกันเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งและเกิดปัญหาตามมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ จะได้หยิบยกมาอภิปรายในข้อต่อไป

3. จากสาเหตุที่กล่าวมาตอนต้นก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานทางวิชาการขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้พบว่ามึปัญหาสำคัญ ๆ พอสรุปได้ 10 ประการ ดังนี้คือ

ก. ปัญหาโรงเรียนมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายทำให้การบริหารงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในการปรับปรุงการเรียนการสอนไม่ได้เต็มที่

จากการศึกษาสภาพในปัจจุบันนอกจากโรงเรียนจะไม่สามารถปรับปรุงการบริหารงานภายในโรงเรียนให้ดีขึ้นแล้ว ยังมีสาเหตุที่ทำให้โรงเรียนเลิกลัมกิจการหรือยุบชั้นเรียน หรือขอหยุดทำการสอนชั่วคราวมากมายอีกด้วย จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2520 พบว่า¹ เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2519 เป็นต้นมามีโรงเรียนราษฎร์ขอเลิกลัมกิจการ ขอยุบชั้นเรียนและขอหยุดทำการสอนชั่วคราว เป็นจำนวนมากถึง 36 โรงเรียน แยกเป็น

1) โรงเรียนที่ขอเลิกลัมกิจการ	21	โรงเรียน
2) โรงเรียนที่ขอยุบชั้นเรียน	6	โรงเรียน
3) โรงเรียนที่ขอหยุดทำการสอนชั่วคราว	9	โรงเรียน
รวม	36	โรงเรียน

ในจำนวนโรงเรียนที่ขอเลิกลัมกิจการ 21 โรงเรียน มีโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ขอเลิกลัมกิจการด้วย 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนสิทธิปัญญาคาร เขตบางกะปิ เปิดสอนตั้งแต่ชั้น ป. 1 - ป. 7 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 213 คน ครู 11 คน

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แฟ้มเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2520 หน้า 1. (อัครสำเนา)

ปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่ที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ซึ่งในเอกสารเดียวกันนี้ ได้เสนอมาตรการการแก้ไขกว้าง ๆ ไว้ดังนี้¹

1. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องของควรวัยคดีนโยบายของรัฐบาลที่เป็คโอกาสให้เอกชนมีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ยกเว้นการฝึกหัดครู ทั้งนี้ให้อยู่ ภายใต้การควบคุมดูแล ของรัฐ และจะต้องไม่แสวงหากำไร เกินควร เป็นหลักในการดำเนินงานโดยเคร่งครัด

2. ปัจจุบันอัตราค่าเล่าเรียนในโรงเรียนราษฎรประเภทสามัญศึกษา ยังเป็น อัตราที่ค่อนข้างต่ำอยู่มากเมื่อ เปรียบ เทียบกับค่าใช้จ่ายรายหัวในโรงเรียนรัฐบาล เมื่อถึง ระยะอันเหมาะสมควรจะได้เซียบอัตราสูงสุด (Ceiling) ต่อไป

3. ทราบว่าขณะนี้กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำลังจัดทำ School Mapping โดยแยกแยะเป็นรายละเอียดยถึงระดับอำเภอ หากกระทำได้สำเร็จก็ เชื่อว่าจะ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

สาเหตุใหญ่ที่โรงเรียนราษฎรไม่สามารถปรับปรุงงานวิชาการในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพคือ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายสภาพของโรงเรียนราษฎรจึงมีแค่ทรคยยกเว้น โรงเรียนใหญ่ ๆ ที่มีนักเรียนมากเป็นที่นิยมของประชาชนเท่านั้น จึง เป็นเรื่องที่น่าจะต้อง ร่วมมือกันแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจังจากทุกฝ่าย โดยให้มีพื้นฐานของความคิดที่ว่า ทรครายไคที่ รัฐสามารถรับภาระจัดการศึกษาได้ทั้งหมด เอกชนก็จะหมดภาระหน้าที่นี้ แต่ถาทรครายไคที่รัฐ ยังไม่สามารถรับภาระจัดการศึกษาได้เองทั้งหมด เอกชนก็ควรจะมีส่วนร่วมภาระจัดการศึกษา ได้ แต่จะต้องได้รับการ เอาใจใส่อุปถัมภ์คำชูลให้มีความมั่นคงควยเช่นกัน

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน, แฟ้มเอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการการศึกษา เอกชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน, 2520) หน้า 3. (อัครสำเนา)

ข. ครูมีชั่วโมงทำการสอนมากเกินไปเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้ครูขาดสวัสดิภาพในการทำงาน จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ¹ พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยทั่วไปร้อยละ 70.82 สอนสัปดาห์ละ 25 - 29 ชั่วโมง และเมื่อพิจารณาประเภทโรงเรียนปรากฏว่า ครูที่สอนสัปดาห์ละ 25 - 29 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.64 เป็นครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และร้อยละ 75.26 เป็นครูโรงเรียนราษฎร์และสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนมากสอนสัปดาห์ละ 20 - 24 ชั่วโมง และเป็นที่น่าสนใจเกตุว่าครูโรงเรียนราษฎร์ร้อยละ 12.50 สอนสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมงขึ้นไป

ครูที่สอนสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมงขึ้นไปนับเป็นภาระหนักยิ่ง เป็นที่น่ายินดีที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานของครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2520 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2520 กำหนดให้ครูระดับประถมศึกษาสอนสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง เว้นแต่กรณีจำเป็นโรงเรียนต้องจ่ายค่าสอนในชั่วโมงที่เกินกำหนดไว้ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศ ร้อยละ 48.94 เห็นว่าจำนวนชั่วโมงที่เหมาะสมในแต่ละสัปดาห์ควร เป็น 24 - 25 ชั่วโมง ร้อยละ 18.74 เห็นว่าควรสอนสัปดาห์ละ 20 - 21 ชั่วโมง และร้อยละ 13.17 เห็นว่าควรสอนน้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับครูที่มีความเห็นว่าการสอนเกิน 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้นม้อัตราค่าสุด 2 ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการประกาศชั่วโมงสอนสูงสุด 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับระดับประถมศึกษาตามระเบียบว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานของครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2520 นั้น เป็นจรรยาบรรณแล้ว

ค. ปัญหาจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีมากเกินไปทำให้ครูควบคุมดูแล นักเรียนไม่ทั่วถึง

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ "ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี , 2520) หน้า 19.

ปัญหานี้มีมากในโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาส่วนใหญ่ครู 1 คน มีหน้าที่ควบคุมดูแลนักเรียนมากจ่า 40 คน นับเป็นการหนักแก่ครูมาก ยิ่งชั่วโมงทำการสอนต่อสัปดาห์อยู่ในอัตราสูงก็ช่วยยอมนำให้ครู เบื่อหน่ายและประสิทธิภาพของการสอนลดลงก้วยแน่นอน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ทำการสอบถามความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ว่า จำนวนนักเรียนที่สามารถรับผิดชอบได้ควรจะเป็นเท่าใด พบว่า ครูทุกประเภทโรงเรียนเห็นว่าตนสามารถรับผิดชอบได้ 31 - 35 คน ร้อยละ 44.83 เป็นครูโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ขณะที่ครูโรงเรียนราษฎร์ เห็นด้วยร้อยละ 23.33 และยังมีครูอีกส่วนหนึ่งที่สามารถรับผิดชอบนักเรียนได้ 26 - 40 คน ร้อยละ 20 เป็นครูโรงเรียนราษฎร์ ขณะที่ครูโรงเรียนอื่นที่เห็นด้วยมีจำนวนน้อยกว่า จากผลการวิจัยเรื่องนี้ แสดงว่าครูโรงเรียนราษฎร์ในปัจจุบันนอกจากจะรับผิดชอบนักเรียนต่อห้องเรียนมากอยู่แล้ว ครูโรงเรียนราษฎร์ เหล่านี้ก็ยังสามารถรับภาระอันหนักนี้ได้ต่อไปในขณะทีครูโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ไม่ควรจะเทียบด้วยนัก

ง. ปัญหาโรงเรียนราษฎร์ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอน รวมทั้งบริเวณสนามและอาคารสถานที่

ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สนามและอาคารสถานที่นี้เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัญหารายได้รายจ่ายที่ไม่สมดุลกันส่วนหนึ่ง ปริมาณการขาดแคลนและความสมบูรณ์ของอาคารเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ¹ ได้ทำการวิจัยพบว่าโรงเรียนราษฎร์ไม่มีฝักันห้องค่านอกมากที่สุดถึงร้อยละ 47.15 ซึ่งน่าจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสภาพการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนตามมากก้วยเพราะโรงเรียนที่ไม่มีฝักันห้องค่านอก ย่อมไม่สะดวกที่จะมีอุปกรณ์การสอนไว้ในห้องเรียนอีกส่วนหนึ่งก้วย

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ "ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาอาคารสถานที่และครู" , รายงานการวิจัย : ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา : (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2519).

จ. ปัญหาครูส่วนใหญ่มักจะลาออกระหว่างปีการศึกษาบ่อย และกระตั้นหัน
 ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารโรงเรียนมาก ซึ่งปัญหานี้มักจะเกิดขึ้นบ่อย ๆ ทั้งนี้อาจเป็น
 เพราะโรงเรียนราษฎร์เผชิญปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้นทุกวัน จึงไม่สามารถบำรุงขวัญและ
 ถนอมน้ำใจครูตลอดจนให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่ครูเพื่อครูทำงานในโรงเรียนได้นาน ๆ¹ นอก
 จากนั้นผลการวิจัยเพื่อทราบทัศนคติของครูโรงเรียนประถมศึกษา² พบว่าครูส่วนใหญ่มีความ
 เห็นว่าอาชีพครูโรงเรียนประถมศึกษาค่อนข้างลำบาก ปัญหาการลาออกจากอาชีพครู หรือ
 ความพยายามของครูในอันที่จะหนีให้พ้นจากการสอนในระดับประถมศึกษาจึงยังมีเป็นจำนวน
 มาก

ฉ. ปัญหาความขัดแย้งในการใช้อำนาจทางการบริหารระหว่างเจ้าของกับ
 ครูใหญ่หรือผู้จัดการกับครูใหญ่ นอกจากเจ้าของ ผู้จัดการ และครูใหญ่จะเป็นคน ๆ เดียวกัน
 ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารโรงเรียนราษฎร์นั้นตำแหน่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับครูและนักเรียน
 มี 2 ตำแหน่ง คือ ผู้จัดการ กับ ครูใหญ่ โดยในพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497
 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการและครูใหญ่ไว้ดังนี้

"ผู้จัดการ" หมายความว่า บุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองนักเรียน
 กล่าวคือ เป็นผู้ดำเนินการฝ่ายธุรการ และควบคุมครูใหญ่ ครู และนักเรียนในโรงเรียน

"ครูใหญ่" หมายความว่า บุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในวิชาการของโรงเรียน
 และเป็นหัวหน้าควบคุมครูและนักเรียนในโรงเรียน

¹ สรุปลผลการสัมมนา "ปัญหาในการบริหารโรงเรียนราษฎร์" วารสารครูศาสตร์
 6 - 7 (ตุลาคม - มกราคม, 2516 - 17), หน้า 74.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "ทัศนคติของครูโรงเรียนประถมศึกษา"
 รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนัก
 เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520).

จะเห็นได้ว่าการบังคับบัญชาครูและนักเรียนนั้นทั้งผู้จัดการและครูใหญ่ต่างมีอำนาจหน้าที่โดยตรงเช่นกัน ถึงแม้จะแบ่งงานกันโดยผู้จัดการรับผิดชอบทางธุรการและครูใหญ่รับผิดชอบงานทางวิชาการก็ตาม ความขัดแย้งในการบริหารย่อมเกิดขึ้นเสมอ เพราะงานมากมายหลายหย่างยากที่จะแยกวางงานใดเป็นงานธุรการ และงานใดเป็นงานวิชาการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหน้าที่จะได้พิจารณาขอ เขตอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งผู้จัดการและครูใหญ่เสียใหม่ หรือพิจารณาให้มีแค่เพียงครูใหญ่ตำแหน่งเดียวและให้มีผู้ช่วยครูใหญ่ทางธุรการทำหน้าที่ทางธุรการและการเงินแต่เพียงอย่างเดียว

ข. ปัญหาทางการบริหารบุคคล ผู้บริหารมักจะมองเห็นครูเป็นเสมือนลูกจ้างมากกว่าจะถือว่าเป็นครูผู้ร่วมงาน ปัญหานี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นไม่มากนัก แต่ในสภาพของโรงเรียนราษฎร์ที่จัดการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไรนั้นส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีเจตนาเพื่อการกุศล หรือโรงเรียนประเภทมูลนิธิ สภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูก็จะเป็นไปในทางที่ดี มีการปรึกษาหารือในฐานะเพื่อนร่วมงานกันเป็นประจำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหน้าที่จะส่งเสริม หรือแนะนำแนวทางให้โรงเรียนราษฎร์ที่มีกุศลเจตนาจัดการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไรใดก่อตั้งเป็นประเภทมูลนิธิเช่นนี้แล้ว เชื่อว่าความรับผิดชอบร่วมกันของผู้บริหารและครูในอนาคตจะจรรโลงให้โรงเรียนมีคุณภาพและชื่อเสียงได้เป็นไปด้วยดี และปัญหาดังกล่าวจะไม่บังเกิดขึ้นแน่นอน

ข. ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทางวิชาการของครู โดยสภาพความเป็นจริง ครูโรงเรียนราษฎร์มักจะไม่ได้รับการอบรมจากหน่วยงานทางวิชาการนอกเสียจากจะสมัครเข้ารับการอบรมเพื่อสอบวิชาชุดอาทิเช่น วิชาชุดครู พ.ม. หรือวิชาชุดครู ป.กศ. จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ¹ เช่นกัน ปรากฏว่าครูโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาที่เคยได้รับการอบรมมีจำนวนร้อยละไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับครูโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา หรือครูโรงเรียนสังกัดเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด กล่าวคือมีเพียงร้อยละ 55.83

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครูประจำชั้นประถมปีที่ 3, "รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520) หน้า 17.

๗. - ปัญหาครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่มีวุฒิค่าและเมื่อมีวุฒิสูงขึ้นก็จะหาโอกาสลาออกไปทำงานที่เงินเดือนสูงกว่าทำให้โรงเรียนราษฎร์มีครูวุฒิค่ามาตลอด จากสถิติการศึกษา เอกชน ปีการศึกษา 2518 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนราษฎร์สายสามัญมีครูที่ไม่มีวุฒิทางครูอยู่ถึงร้อยละ 36.89 มีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและสูงกว่าปริญญาตรีเพียงร้อยละ 5.01 เท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะแก้ปัญหาให้ครูโรงเรียนราษฎร์มีวุฒิสูงมาก ๆ นั้นเป็นไปได้ยาก วิธีที่จะช่วยให้คุณภาพของการศึกษาเอกชนในระดับประถมศึกษาสูงขึ้นนั้นเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษากกรมการฝึกหัดครู เป็นต้น จัดดำเนินการอบรมครูเหล่านี้อยู่เสมอ และหากสามารถดัดแปลงวิธีการสอบวิชาชุดครู พ.กศ. หรือชุดครู พ.ม. ของครูในหมวดวิชาที่ครูสอนอยู่ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการสอนได้จริง ๆ จะช่วยไ้มาก ทั้งนี้การอบรมครูประจำการจะมีประโยชน์มากที่สุด จากผลการวิจัยของคริสทีส เอสคิว¹ (Clitis T. Eskew) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอนในวิทยาลัยว่า การให้อาจารย์มีโอกาสได้รับการอบรม หรือศึกษาต่อเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปรับปรุงการเรียนการสอน

๘. - ปัญหาครูส่วนใหญ่สอนนักเรียนโดยยึดแบบเรียนเป็นเสมือนหลักสูตรปัญหานี้มักจะพบในทุกระดับการศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจหลักสูตรของครูว่ามีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด จากการสำรวจจากแบบสอบถามในข้อที่ว่าท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรเพียงใด ทั้งผู้บริหารและนักวิชาการต่างตอบตรงกันว่า เข้าใจดีเหมือนกัน แต่ในทางปฏิบัติ อาจไม่มีเวลามาพิจารณาแนวทางของหลักสูตรที่ทางราชการกำหนดไว้เท่าไรนัก จึงขึ้นอยู่กับให้การอบรมครูเหล่านี้ให้ตระหนักถึงหลักสูตรในการเรียนการสอนต่อไป

¹ C.T. Eskew, The Dean and his Role in Improvement of Instruction (Dessertation Abstracts, Vol. XX, No. 11, 1960) PP. 4346 - 4347.

4. โครงสร้างระบบบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร 2 รูปแบบ คือ

ก. โครงสร้างที่วิชาการรูปแบบกล่าวคือ การบริหารงานวิชาการนั้นมีครูใหญ่รับผิดชอบในการบริหารแต่เพียงผู้เดียว อาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานแบบนี้คือการบริหารงานแบบอัคราธิปไตยนั่นเอง

ข. โครงสร้างที่ยึดแบบสายการบังคับบัญชาเป็นเกณฑ์ การบริหารงานในระบบนี้ย่อมมีการแบ่งสัดส่วนการทำงานทำให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าโดยเฉพาะ จะทำให้ระบบการบริหารแบบนี้มีแบบแผนมากยิ่งขึ้น ซึ่งตามความเป็นจริงโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาอย่างเดี๋ยวมักเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้น การบริหารงานจึงไม่ระเบียบแบบแผนยุ่งยากมากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้โรงเรียนราษฎร์ประถมศึกษาได้ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา- วิชาการเขยิบอัตราขั้นสูงสุด (Ceiling) ของค่าธรรมเนียมการเรียนให้เหมาะสมต่อไปสำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ และหากไม่สามารถเขยิบอัตราค่าธรรมเนียมให้สูงได้สำหรับโรงเรียนในเขตชุมชนเล็ก ๆ ก็ควรพิจารณาให้การอุดหนุนโรงเรียนในค่านต่าง ๆ ให้มากขึ้น

2. เพื่อให้การอบรมครูโรงเรียนราษฎร์ในทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ควรให้งบประมาณอุดหนุนต่อครูโรงเรียนราษฎร์ที่เข้ารับการอบรมเช่นเดียวกับที่ทางราชการได้ให้ครูโรงเรียนรัฐบาลเช่นเดียวกัน

3. โรงเรียนรัฐบาลจะขยายขอบเขตรับผิดชอบขึ้นในระดับประถมศึกษา เอกชนควรเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน หรือมีฉะนั้นควรเร่งเปิดระดับอนุบาลศึกษาหรือระดับสูงกว่าระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบ และเอกชนจะสามารถดำรงฐานะกิจการโรงเรียนอยู่ได้

4. ควรพิจารณาตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนให้รับผิดชอบทางธุรการและการเงินอย่างเต็มที่ไม่ควรให้ท้าวางงานของครูใหญ่ในทางวิชาการและการปกครองครูและนักเรียนได้

5. ควรสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการบริหารในรูปแบบมูลนิธิให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการเพียงด้านเดียว ควรวิจัยงานบริหารด้านอื่น ๆ อีก 4 ด้าน คือ งานบริหารบุคลากร กิจกรรมนักเรียน ธุรการและการเงิน และงานสัมพันธ์กับชุมชนด้วย

2. ควรวิจัยงานบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับอื่น ๆ ในโรงเรียนแห่งเดียวกัน เป็นการเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ด้วย

3. ควรทำการวิจัยหาสาเหตุที่ทำให้โรงเรียนราษฎร์ไม่มีความคล่องตัวในการบริหารและพัฒนาทางวิชาการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย